

I

(Resolutsioonid, soovitusel ja arvamused)

ARVAMUSED

450. ISTUNGJÄRGUL 14.–15 JAANUARIL 2009

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Arvamus teemal „Siseturu sotsiaalne ja keskkonnamõõde”

(2009/C 182/01)

Raportöör: **Andrzej ADAMCZYK**

17. jaanuaril 2008 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

„Siseturu sotsiaalne ja keskkonnamõõde”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 6. jaanuaril 2009. aastal. Raportöör oli Andrzej ADAMCZYK.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 450. istungjärgul 14.–15. jaanuaril 2009 (14. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 94, vastu hääletas 29, erapooletuks jäi 15.

1. Järeldused

1.1 Siseturg ei ole küll eesmärk omaette, ent aitab suurendada Euroopa Liidu kodanike heaolu ja jõukust, parandada juurdepääsu kaupadele ja teenustele ning suurendab töökohtade kvaliteeti ja töösuhete püsivust, andes kodanikele võimaluse reisida, elada, töötada ja õppida kõikjal Euroopa Liidu piires.

1.2 Need edusammud on seotud suuremate võimalustega, mida siseturg pakub nii ettevõtetele – tänu kaupade ja teenuste turu laienemisele ning investeerimisvabadusele – kui ka töötajatele, pakkudes neile seninägematut võimalust otsida tööd mis tahes Euroopa Liidu liikmesriigis.

1.3 Kui Euroopa tahab pikemas perspektiivis konkurentsivõimeliseks jääda, tuleb siseturul tagada jätkusuutlik ja pikaajaline kasv, mis eeldab ühtlasi keskkonnamõõtmega arvestamist. Seda

suurt väljakutset tuleb arvesse võtta ka uute standardite, eeskirjade, toodete ja ideede puhul, isegi kui see toob kaasa vältimatuid pingeid mõningates tööstusharudes, eriti kuna see on mõistlik üksnes juhul, kui Euroopa majandusele antakse võimalus püsima jääda, st kui ei õhnestata lühiajalist konkurentsivõimet.

1.4 Lõppeesmärk on parandada märkimisväärselt siseturu toimimist sotsiaalse turumajanduse tingimustes, st tagada võrdsed tingimused kõikidele huvirühmadele ja hoolitseda selle eest, et nad saaksid tegutseda samas õiguskeskkonnas. See on määrava tähtsusega ausa konkurentsi tingimuste ning rohkemate ja parema kvaliteediga töökohtade loomisel, integreerides Euroopa Liidu konkurentsivõime suurendamiseks siseturgu sotsiaalse ja keskkonnamõõtmega.

1.5 Siseturu süvendamisel peavad Euroopa Liidu institutsioonid võtma arvesse ettevõtete seaduslikke huve ja vajadust järgida ELi õiguses tunnustatud sotsiaalseid põhiõigusi, rahvusvahelisi

töönorme ja liikmesriikide õigust, sealhulgas õigust kollektiivläbirääkimistele.

1.6 Siseturu nõuetekohane toimimine nõuab mõningate Euroopa Liidu õiguse rakendamisega seotud ebamäärasuste lahendamist. Arusaadav ja etteaimatav õiguslik raamistik on siseturu arengu ja süvendamise eeltingimus.

1.7 Vastuolud seoses Euroopa Kohtu hiljutiste otsustega töötajate lähetamise direktiivi õigusliku tõlgendamise kohta annavad alust direktiivi läbivaatamiseks või täiendava lepingu sõlmimiseks sotsiaalpartnerite vahel.

1.8 Selles plaanis võiks osutada äärmiselt olulisteks institutsioonide ja avalikkuse vahel vahendajana tegutsev võrgustik SOLVIT. Kahjuks on võrgustikul aga suur puudus nii rahalistest kui ka inimressurssidest ning selle roll ja tegevus tuleb ümber hinnata.

2. Sissejuhatus

2.1 Ehkki siseturg on veel arengujärgus, pakub ta Euroopa Liidu kodanikele hulgaliselt käegakatsutavaid hüvesid ning on Euroopa integratsiooniprotsessi suurim saavutus⁽¹⁾. Turgude järkjärguline avanemine ja tõkete kõrvaldamine on samas toonud kaasa mitmeid raskusi ja probleeme, mis on vaja lahendada, kui soovime sillutada teed siseturu edasisele süvendamisele.

2.2 Ei tohi unustada, et siseturu areng ei ole eesmärk omaette, vaid pigem vahend Euroopa Liidu elanike elatustaseme tõstmiseks, nende heaolu ja jõukuse suurendamiseks, kaupadele ja teenustele juurdepääsu parandamiseks ning töökohtade kvaliteedi ja töösuhete püsivuse suurendamiseks, andes kodanikele võimaluse reisida, elada, töötada ja õppida kõikjal Euroopa Liidu piires⁽²⁾. Need hüved on lahutamatu seotud ettevõtete suurema ettevõtlusvabadusega, mis on saavutatud näiteks kaupade ja teenuste turu laienemise ning investeerimisvabaduse suurendamise abil.

2.3 Tõkete järkjärguline kõrvaldamine nende nelja vabadusega otseselt seotud valdkondades võib tuua kaasa probleeme ja pingeid valdkondades, kus ikka veel esineb märkimisväärsed erinevusi riikide vahel; see puudutab eeskätt just selliseid küsimusi nagu palk, sotsiaalkindlustus, tööõigus ja sotsiaalpartnerite õigused. Selliseid pingeid saab ja on teatud määral ka õnnestunud maandada täiendava reguleerimise abil, mille eesmärk on:

- lahendada õiguslik segadus, mis tuleneb eri riikide õigusaktide rakendamisest;
- võidelda sotsiaalse dumpingu ja kõlvatu konkurentsi vastu;

⁽¹⁾ KOM(2007) 724 lõplik.

⁽²⁾ ELT C 93, 27.4.2007, lk 25.

- kaitsta tarbijate õigusi⁽³⁾;

- tagada kaupade tootjatele ja tarbijatele ning samuti teenusepakkujatele tegelik juurdepääs Euroopa siseturule;

- tagada kõigi kaupade ja teenuste, eeskätt üldhuviteenuste kättesaadavus läbi universaalsust pooldava poliitika⁽⁴⁾;

- edendada aktiivset poliitikat soolise võrdõiguslikkuse tagamiseks ja võidelda igasuguse diskrimineerimise vastu.

2.4 Siseturu nõuetekohase toimimise tagamiseks on vaja lahendada mitmed segadused seoses Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Täiesti vastuvõetamatu on see, et määrava tähtsusega küsimustes võivad sotsiaalpartnerid olla sunnitud pöörduma Euroopa Kohtusse, kelle otsused on mõnikord mõistetamatud või vastuolulised.

2.5 Selles valguses on igati tervitatav, et komisjon otsustas kutsuda sotsiaalpartnerid ja liikmesriigid arutlema hiljutiste kohtuotsustega tõstatatud küsimuste üle ning korraldas foorumi, arutamaks võimalusi sotsiaalõiguste tagamiseks üha kasvava töөлase liikuvuse kontekstis⁽⁵⁾.

3. Siseturg: hüved ja probleemid

3.1 Siseturg pakub arvukaid hüvesid. Nende hulka kuuluvad hüved nii ettevõtetele, töötajatele kui ka üldsusele, kes saavad siseturu edukast toimimisest kasu paljudes eri valdkondades. Siseturu saavutuste hulka kuuluvad kahtlemata SKP suurenemisega seotud jõukuse kasv, vabadus reisida, elada, töötada või õppida mis tahes Euroopa Liidu liikmesriigis, oluliselt hõlpsam juurdepääs kvaliteetsetele kaupadele ja teenustele – sageli madalama hinnaga, mis tuleneb tootjate, kaubandusettevõtjate ja teenusepakkujate paremast juurdepääsust siseturule – ning samuti väga oluline tarbijate õiguste laiendamine üle kogu Euroopa Liidu, olenemata riigist, kus kaup soetati.

3.2 Mitmete liikmesriikide poolt isikute vabale liikumisele kehtestatud piirangud nn üleminekuperioodide näol põhjustavad vastuolusid hoolimata nende ajalistest piiridest. Tuleks aga märkida, et oodatust keerukamaks on kujunenud tööturu kaitsmine üleminekuperioode rakendavate riikide jaoks; samal ajal valmistab riikidele tõsist peavalu oskustöölise äravool.

⁽³⁾ ELT C 175, 27.7.2007, lk 14.

⁽⁴⁾ ELT C 175, 27.7.2007, lk 14.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 412.

3.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on aga arvamisel, ⁽⁶⁾ et parim vahend sotsiaalse tõrjutuse vältimiseks on tööturu integratsioon. Komisjon peaks tegema koostööd sotsiaalpartneritega, et kasutada ära Euroopa tööjõu potentsiaal tänapäeva kiiresti muutuv ühiskonnas. Üheks lahendamist vajavaks probleemiks on endiselt kvalifikatsioonide vastastikune tunnustamine ⁽⁷⁾.

3.4 Ettevõtete jaoks on hüvedeks juurdepääs suurele turule, mille elanikkond on peaaegu 500 miljonit, hõlpsam piiriülene kaubavahetus ja ettevõtlusega alustamise kord, Euroopa standardite ja etikettide ulatuslikum kasutamine ning hõlpsam piiriülene koostöö ja tehnoloogiasiire. Veel üks eelis on lihtne juurdepääs kapitaliturgudele, kuigi finantsteenuste toimimine vajab veel parandamist. Olenemata sellest, kas tegu on ettevõtetega või üldisusega, on kõigil neil siseturu saavutustel oma sotsiaalne mõju ja raskused.

3.5 Ehkki näib ilmne, et siseturu kasutuselevõtt on toonud kaasa erakordse majanduskasvu, mis on avaldanud positiivset mõju sotsiaalsele heaolule, käivad endiselt tulised vaidlused selle üle, kas turu avatuse määr ja üksikute valdkondade regulatsiooni ulatus on sotsiaalset soovitatav või vastuvõetav. Euroopa Kohtu hiljutisi otsuseid (Viking, ⁽⁸⁾ Laval, ⁽⁹⁾ Rüffert, ⁽¹⁰⁾ komisjon v. Luksemburg ⁽¹¹⁾) ümbritsevad vastuolud, varasem debatt teenuste direktiivi teemal ning probleemid, mis puudutavad tööturgude avamist, sotsiaalset dumpingut, kõlvatut konkurentsi ja siseturu mõju Euroopa sotsiaalmudeli toimimisele, vajavad analüüsimist ning võib-olla ka otsuseid uute õigusaktide või ühisreguleerimise kohta.

3.6 Siseturg on langetanud paljude toodete hindu, mis on hea nii tarbijate kui ka Euroopa Liidu majanduse konkurentsivõime seisukohast. Sageli langetatakse hindu aga töötajate arvelt nende koondamise teel ettevõtte restruktureerimise käigus või töökohade mujale viimise teel. Seepärast on sotsiaalsest vaatepunktist tarvis ühtlustada tarbijate huve (madalamad hinnad) ja töötajate huve (nt töösuhete püsivus, tööhõivestandardid ning töö- ja palgatingimused).

3.7 Siseturust tulenev majanduskasv on aidanud kaasa ka uute töökohtade tekkele. See oleks muidu väga positiivne nähtus, ent tegelikkuses on sellised töökohad kehvasti tasustatud, et tagada ettevõtte konkurentsivõime.

3.8 Vaadeldavas kontekstis tuleb rõhutada, et Euroopa on saavutanud oma hea konkurentsivõime peamiselt tänu investeerintule uutesse tehnoloogiatesse, töötajate koolitamisele ja harimisele, töökorralduse täiustamisele, töökoha tervishoiu- ja ohutustingimuste parandamisele ning sotsiaalse dialoogi ja partnerluse aktiivsele edendamisele. Ent töötajad on ühtlasi ka tarbijad ja seepärast võib majanduse konkurentsivõime suurenenine tööjõu maksumuse alandamise arvelt tuua kaasa ostujõu vähenemise ehk teisisõnu tarbimise languse ja majanduskasvu vähenemise.

3.9 Tööturu osalise avamisega majanduslikel põhjustel ümberasuajatele seonduvad omad probleemid. Mõned liikmesriigid ei ole suutnud tõhusalt kaasata majanduslikel põhjustel ümberasuajaid oma kollektiivlepingutesse ja/või teistesse eeskirjadesse, sätetesse või õigustavadesse, õonestades kohalikke töönorme ja laiendades varimajandust. See toob kaasa töötingimuste halvenemise ja pärsib sotsiaaldialoogi, mis omakorda tingib sotsiaalset dumpingut ja kõlvatut konkurentsi. Nii ametiühingud kui ka töoandjate organisatsioonid peaksid jõuliselt selliste sündmuste vastu välja astuma.

3.10 Mõned sidusrühmad käsitlevad töötajaid kasutatavate ettevõtete teatud tavadid sotsiaalse dumpingu ja kõlvatu konkurentsi. Oma otsustes kohtuasjades Viking, Laval, Rüffert ja komisjon v. Luksemburg leidis Euroopa Kohus, et kõnealune praktika on õiguspärane ja kooskõlas töötajate lähetamise direktiiviga, mis tekitab suuri vastuolusid, eriti kuna kohtuotsused olid selges vastuolus direktiivi eesmärgiga. Piiriüleste teenuste pakkumise edendamine nõuab ausat konkurentsi ja tagatise töötajate õigustele. Seepärast näib, et võrdsete võimaluste, ausa konkurentsi ja töötajate õiguste tagamiseks vaja uusi õiguslikke algatusi ja täiendavaid läbirääkimisi sotsiaalpartnerite vahel eelkõige lähetatud töötajate küsimuses.

3.11 Komitee ⁽¹²⁾ leiab, et enne uute õigusaktide väljatöötamist on aga vaja võtta meetmeid tagamaks direktiivi 96/71/EÜ nõuetekohane rakendamine, eriti kui arvestada, et direktiivi eesmärki ei ole suudetud täielikult saavutada koguni 10 aasta jooksul alates selle jõustumisest.

3.12 Teenuste turu avamise küsimus ja üldhuviteenustega seotud probleemid, mida muu hulgas reguleerib hiljuti vastu võetud teenuste direktiiv, on eraldi küsimus. Praegu on direktiivi rakendamine veel pooleli ja selle mõju ei saa seepärast veel hinnata. On aga selge, et põhiteenuste sotsiaalne mõõde ulatub palju kaugemale pelgalt töötajate küsimustest ja sotsiaalsest dialoogist ning et see puudutab samavõrd ka nende teenuste kättesaadavuse tagamist kõikidele isikutele ⁽¹³⁾.

⁽⁶⁾ ELT C 77, 31.3.2009, lk 15.

⁽⁷⁾ ELT C 224, 30.8.2008, lk 100.

⁽⁸⁾ ELT C 51, 23.2.2008, kohtuasi C-438/05.

⁽⁹⁾ ELT C 51, 23.2.2008, kohtuasi C-341/05.

⁽¹⁰⁾ ELT C 128, 24.5.2008, kohtuasi C-346/06.

⁽¹¹⁾ ELT C 209, 15.8.2008, kohtuasi C-319/06.

⁽¹²⁾ ELT C 151, 17.6.2008, lk 45.

⁽¹³⁾ ELT C 161, 13.7.2007, lk 80.

3.13 Euroopa viimaste hinnatõusude taustal on üldhuviteenuste kättesaadavuse küsimus tihedalt seotud taskukohasuse küsimusega, eriti energia puhul. Energiavarude probleemi ei saa aga vaadelda üksnes seoses hiljutiste ja tõenäoliselt ka edaspidiste hinnatõusudega, vaid arvesse tuleb võtta ka energiatarbimise keskkonnamõõdetud aspekte.

4. Euroopa Kohtu hiljutiste otsuste mõju siseturule

4.1 Siseturg vajab nõuetekohaseks toimimiseks selgeid reegleid. Siseturu edasine integratsioon sõltub suuresti turu majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnamõõdetud vahelise tasakaalu leidmise ulatusest arusaadavas ja etteaimatavas õiguslikus raamistikus.

4.2 Euroopa Kohtu hiljutised otsused on tekitanud vastuolusid tööstusringkondades kõikjal Euroopas. Avalikkuse kindlustunde aluseks oleva ühisala taastamiseks on vaja leida vastuolulistele küsimustele selged lahendused.

4.2.1 Vikingi kohtuasjas ähvardasid Rahvusvaheline Transporditöötajate Föderatsioon (ITF) ja Soome Meremeeste Ametiühing kollektiivse tegutsemisega, kui Viking Line ei loobu oma plaanist registreerida üks oma Soome lipu all sõitvatest laevadest ümber Eesti lipu alla ja asendada ka meeskond odavamaga töötajad samast riigist. Kohus otsustas, et streigiga ähvardamine sundimaks tööandjat sõlmima kollektiivlepingut piiraks antud juhul asutamisevabadust.

4.2.2 Lavali kohtuasi puudutas Läti ettevõtet, kes lähetas töötajaid Rootsi Lätis kehtivate tingimuste alusel, mis olid oluliselt leebemad Rootsi kollektiivlääbirääkimistel kokku lepitud. Rootsi ametiühingud otsustasid seepeale kollektiivselt tegutseda ja kuulutada blokaad ettevõtte ehitustööplatsile Vaxholmis. Kohus asus seisukohale, et töötajate lähetamise direktiivi kohaldamisel on ametiühingutel keelatud kollektiivne tegutsemine nõudmaks direktiivis kehtestatud minimaalse kaitse kohustuslikest sätetest paremaid tingimusi.

4.2.3 Rufferti kohtuasi puudutas ühte Saksamaa ettevõtet, kes oli võitnud Alam-Saksi liidumaa riigihanke ehitustööde tegemiseks vanglas. Ettevõtte kasutas allhanke korras Poola ettevõtet, kes maksis oma töötajatele vaid 47 % piirkonna asjaomase sektori kollektiivlepingus ette nähtud töötasu miinimummäärast. Seepärast tühistas Alam-Saksi liidumaa lepingu, kuid Euroopa Kohtu hinnangul on kohalik seadus, mis nõuab avaliku ehitushanke võitnud ettevõtetelt kollektiivlepingutest kinnipidamist, vastuolus töötajate lähetamise direktiiviga, kui just kollektiivleping ei ole kuulutatud üldiselt siduvaks.

4.2.4 Luksemburgi kohtuasjas toetas Euroopa Kohus komisjoni kaebust, asudes seisukohale, et Luksemburg oli töötajate lähetamise direktiivi rakendamisel läinud liiga kaugemale asjaomases riigis kohalikele ettevõtetele kehtivate nõuete osas seoses muu hulgas maksimaalse töö- ja minimaalse puhkeaja, automaatse palgade indekseerimise ja kollektiivlepingutest kinnipidamisega.

4.3 Kõnealustes kohtuasjades langetatud otsused tõstasid küsimusi ka Euroopa Kohtu poolt ELi lähetatud töötajate direktiivi kohta antud tõlgenduste osas. Kõikides kohtuasjades võis selgelt eristada vastandlike seisukohtadega pooli ja paljud osalised leidsid, et tegu on palgade dumpingut edendavate kohtuasjadega. Neis kõigis vältisid välisriigi äriühingud asukohamaa kehtivaid kollektiivlepinguid, õigusakte ja -tavasid, asetades sellega kohalikud ettevõtted ebasoodsamasse olukorda ja tehes seda töötajate kulul.

4.4 Siseturg peab olema õiguskindluse, mitte kindlusetuse allikaks. Seepärast on tähtis leppida kokku nendes põhimõtetes, mida on vaja korrata seoses õiguse sõna ja mõttega, ning leida selge ühisosa.

5. Siseturu toimimist parandavad mehhanismid ja vahendid

5.1 Siseturgu on pidevalt täiendatud erinevate mehhanismidega, mis on parandanud selle toimimist. Neist mehhanismidest võib olla abi nii siseturu sotsiaalse kui ka keskkonnamõõde integreerimise tugevdamisel.

5.2 Euroopa Liidu hiljutise laienemise kontekstis on taas algatatud arutelu ühtlustamise ja vastastikuse tunnustamise teemal. Valitseb ulatuslik nõusolek selles, et ühtlustamine peaks keskenduma üksnes vajalikule ning et 27 liikmesriigiga Euroopa Liidus ei ole liialt ulatuslik ühtlustamine realistlik. Ehkki vastastikune tunnustamine on üks siseturu alustaladest, eiratakse seda laialdaselt. Ühtlustamine võib olla kasulik Euroopa sotsiaalmudeli loomiseks, ent sotsiaalne mõõde jääb siiski eeskätt 27 liikmesriigi pärusmaaks – paljudel juhtudel sotsiaalpartnerite täielikul toel ja kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega. Sellest võib olla aga kasu keskkonna valdkonnas, kus toodetele ja protsessidele võib kehtestada eeskirju kooskõlas Euroopa Liidu ambitsioonikate eesmärkidega.

5.3 Selles plaanis võib osutada äärmiselt oluliseks võrgustik SOLVIT, mis tegutseb vahendajana institutsioonide ja avalikkuse vahel. See vastutab siseturuga seotud ja liikmesriikide ettevõtteid, tarbijaid, töölisi jt puudutavatest küsimustest teavitamise,

nendega seotud nõustamise ja nende analüüsimise eest. Võrgustik koondab suurt hulka andmeid ja oskusteavet. Üldiselt on võrgustikul aga suur puudus nii rahalistest kui ka inimressurssidest ning selle roll ja tegevus tuleb ümber hinnata.

5.4 „Uue lähenemisviisi” tulemuseks on see, et Euroopa Liidu seadusandjad hoiavad põhiooete kirjapanekul madalat profiili ja delegeerivad tehniliste aspektidega tegelemise standardiseerimisasutustele. Ehkki sotsiaalse mõõtme puhul samamoodi käituda ei saa, võib sellel olla – ja tegelikkuses juba ongi – suur tähtsus keskkonna valdkonnas (kvaliteedistandardid jne – komisjon võiks uuendada asjaomaste valdkondade arvu).

5.5 Jätakuvalt põhjustab vaidlusi päritoluriigi põhimõte, mida tõestab ka asjaolu, et tarbijate organisatsioonid ei ole selle põhimõttega rahul. See tähendab, et kui tegevust sooritatakse või teenust osutatakse ühes riigis, ent see võetakse vastu teises riigis, siis kohaldatakse selle riigi õigust, kus tegevust sooritatakse või teenust osutatakse. Põhimõtte eesmärgiks on stimuleerida kaupade ja teenuste vaba liikumist ja edendada piiriülest konkurentsi. Teenuste direktiivi arutamise ajal jäeti see põhimõte kõrvale, sest selle tulemusena peaksid riigid kohaldama ettevõtete ja isikute suhtes erinevaid õigusrežiime vastavalt nende päritolumaale.

5.6 Lamfalussy protsess on heaks näiteks sellest, kuidas üleuroopalist regulatsiooni on võimalik parandada, sest spetsiifilistes regulatiivsetes küsimustes pakkus see järjepidevamat tõlgendust ning tagas liikmesriikide praktika ja tavade lihtsama lähendamise. Finantsteenuste näitest kaugemale minnes on Lamfalussy protsess võrdluspunktiks kvaliteeti ja lihtsust tagava süsteemi loomise jaoks. Aeg näitab, kas see aitab luua tõhusama seadusandliku mehhanismi teistes valdkondades, eeskätt keskkonna valdkonnas.

5.7 Monti klausel viitab kaupade vaba liikumise kontekstis asjaolule, et direktiivi ei tuleks tõlgendada nii, et see vähimalgi määral puudutaks Euroopa Liidu põhiõiguste teostamist, sh õigust kollektiivselt tegutseda. Euroopa Kohtu hiljutised otsused on seadnud Monti klausli kehtivuse kahtluse alla ning tähtis on selgitada, mis on selle piirid, ja seda põhjendada.

6. Parema raamistik keskkonna integreerimiseks siseturuga

6.1 Nii energeetika kui ka keskkond on ja jäävad ka tulevikus Euroopa riikide valitsuste ja kodanike prioriteetideks. Kahjuks peetakse keskkonnakaitset tihtipeale koormaks, negatiivsete tingimuste kogumiks, mis tingimata pärsib ettevõtete konkurentsivõimet.

6.2 Tänapäeval aga toetatakse laialt seisukohta, et üks kõige tõhusaimaid viise Euroopa tulevase konkurentsivõime tagamiseks on edendada ideid, tooteid ja standardeid, mis vastavad ühele kõige tähtsamale praegu inimkonna ees seisvale väljakutsele – ja selle eesmärgi saavutamisel on keskkonnamõõdet reaalselt arvesse võttev siseturu arendamine keskse tähtsusega. See aga ei muuda olematuks asjaolu, et uued õigusaktid selles valdkonnas võivad paratamatult põhjustada pingeid teatud tööstusharudes, eriti kui arvestada, et ka lühiajaline konkurentsivõime on otsustava tähtsusega.

6.3 Amsterdamis lepinguga tugevdati keskkonnamõõtme muudesse poliitikavaldkondadesse integreerimise ideed, mis on säästva arengu edendamise võtmeks. Euroopa Komisjon on uurinud ühisturu ja keskkonnaküsimuste sünergia parandamise võimalusi, võttes arvesse selliseid meetmeid nagu riigihanked, tõhus mõjuhindamine, standardiseerimine ja finantsaruandlus, aga ka selliseid majanduslikke meetmeid nagu keskkonnamaksud jne. Komisjon on juba analüüsinud ka seda, missugused sektorid ja probleemid võiksid veel ühtlustamist vajada.

6.4 Jätkusuutliku keskkonna mõõtmesse kaasatud sektorite suurus ja praktikat arvestades ei ole keskkonnaaspektide integreerimine ühisturgu hetkel üheselt mõistetav küsimus. See puudutab selliseid poliitikavaldkondi nagu energeetika ja transport, samas kui algselt kaupade vaba liikumisega piirdunud küsimused on laienenud teistesse valdkondadesse. Seepärast, ja pidades silmas keskkonnateema poliitilist tähtsust tänapäeval, oleks vaja teha olulisel suuremal edusamme nendes konkreetsetes küsimustes, mida on võimalik parandada, ning määratleda kõige sobivamad siseturu vahendid nende eesmärkide saavutamiseks.

7. Lõpetuseks

7.1 Siseturu kujundamine käib. Eesmärk on luua tõketeta siseturg. Valmis siseturg tähendab seda, et kõikidel huvirühmadel on võrdne juurdepääs kõikide liikmesriikide turgudele. Võrdne juurdepääs kõikide liikmesriikide turgudele tähendab ka seda, et ettevõtted, töölised ja teenusepakkujad tegutsevad samas õiguskeskonnas, tagades nii võrdsed tingimused ja vältides kõlbatut konkurentsi Euroopa Liidu piires ning siseturu kui terviku konkurentsivõime õõnestamist.

7.2 Komitee on avaldanud arvamust, ⁽¹⁴⁾ et siseturu edukus on Euroopa Liidu ja liikmesriikide jagatud vastutus, kusjuures liikmesriigid peavad hakkama seda vastutust rohkem kandma. Samuti tuleb rõhutada sotsiaalpartnerite rolli siseturu ülesehitamisel ja jõustamisel.

⁽¹⁴⁾ ELT C 77, 31.3.2009, lk 15.

7.3 Käimasolev arutelu Euroopa integratsiooni ulatuse üle (sh hiljutine arutelu teenuste direktiivi üle) näitab, kui raske on sobitada siseturu põhimõtteid kõrgete sotsiaalsete standardite, sotsiaalkaitse, toimivate ja kättesaadavate avalike teenuste ning ausa konkurentsiga. Siseturgu käsitlevad arutelud peaksid keskenduma eeskätt nendele õigustatud küsimustele vastuse otsimisele. Vastamisel peavad Euroopa Liidu institutsioonid võtma arvesse ettevõtete seaduslikke huve ja asjaolu, et majanduslikud vabadused peavad olema allutatud regulatsioonile nii, et nende kasutamine ei õõnestaks Euroopa Liidu õiguses tunnustatud sotsiaalseid põhiõigusi; samuti tuleb arvesse võtta rahvusvahelisi töönorme ja liikmesriikide õigust, sh õigust läbirääkimistele ning õigust sõlmida ja täita kollektiivlepinguid.

Brüssel, 14. jaanuar 2009.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI

7.4 Komisjoni hiljutises teatises uue sotsiaalmeetmete kava kohta ⁽¹⁵⁾ korratakse Euroopa kindlat pühendumist harmoonilise, üh-tekuulava ja kaasamisvõimelise ühiskonna loomisele, kus elujõulise sotsiaalse turumajanduse tingimustes austatakse põhiõigusi. Samuti kinnitab komisjon, et tegutseb otsustavalt selle nimel, et asutamislepingus sisalduvate põhivabaduste ja põhiõiguste kaitse vahel ei oleks vastuolu.

7.5 Siseturu toimimist Lissaboni lepingu sätete kohaselt tuleb veel hinnata. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esimeses hinnangus lepingu tekstile leitakse, et ehkki siseturu struktuuri ei ole muudetud, näib ta sotsiaalseid aspekte rohkem arvestavat.

⁽¹⁵⁾ KOM(2008) 412.

LISA

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamusele

Sektsiooni arvamuse järgmine tekst, mille poolt hääletas vähemalt veerand hääletanutest, asendati täiskogu istungjärgul vastuvõetud muudatusettepanekuga:

1.4 Lõppeesmärk on kõrvaldada kõik takistused siseturu toimimiselt, st tagada võrdsed tingimused kõikidele huvirühmadele ja hoolitseda selle eest, et nad saaksid tegutseda samas õiguskeskkonnas. See on ausa konkurentsi tingimuste loomisel ja Euroopa Liidu majanduse konkurentsivõime suurendamisel määrava tähtsusega.

Hääletamise tulemus:	Poolt: 79	Vastu: 46	Erapooletuid: 11
-----------------------------	-----------	-----------	------------------

Arutelu käigus lükati tagasi järgmine muudatusettepanek, mis kogus hääletamisel enam kui veerandi antud häältest:

Välja jätta punkt 4.3**Motivatsioon**

EMSK-l ei ole pädevust Euroopa Kohtu otsuseid kritiseerida. See oleks ohtlik pretsedent, mis kahjustaks meie mainet.

Hääletamise tulemus	Poolt: 44	Vastu: 78	Erapooletuid: 14
----------------------------	-----------	-----------	------------------